

Suvestinė redakcija nuo 2023-01-01 iki 2023-03-31

Istatymas paskelbtas: Žin. 1995, Nr. [51-1245](#), i. k. 0951010ISTA000I-920

Nauja redakcija nuo 2004-08-03:

Nr. [IX-2378](#), 2004-07-15, Žin. 2004, Nr. 120-4431 (2004-08-03), i. k. 1041010ISTA0IX-2378

LIETUVOS RESPUBLIKOS BIBLIOTEKŲ Į S T A T Y M A S

1995 m. birželio 6 d. Nr. I-920
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis įstatymas nustato bibliotekų veiklos valstybinį valdymą, bibliotekų sistemą, bibliotekų fondo sudarymo tvarką, šio fondo struktūrą ir jo apsaugą.

2 straipsnis. Pagrindinės Įstatymo sąvokos

1. **Biblioteka** – įstatymų nustatyta tvarka įsteigtas juridinis asmuo, veikiantis informacijos sklaidos, kultūros, mokslo ir švietimo srityse ir vykdamas bibliotekų veiklą, arba juridinio asmens, turinčio teisę vykdyti bibliotekų veiklą, struktūrinis padalinys.

2. **Bibliotekininkas** – fizinis asmuo, dirbantis bibliotekoje ir atliekantis bibliotekinį darbą ar jį administruojantis.

3. **Bibliotekų veikla** – dokumentų kaupimas, tvarkymas, sisteminimas, saugojimas, skaitmeninimas, panauda ir viešinimas, bibliografavimas, kultūrinių ir edukacinių programų organizavimas ir kultūros plėtra, galimybės naudotis viešaisiais informacijos šaltiniais, nepaisant informacijos pateikimo būdo, formos ir laikmenos, neatsižvelgiant į autorių ar užfiksuotų žinių politinę ar ideologinę orientaciją, užtikrinimas; fizinių ir juridinių asmenų lygių teisių naudotis teisės aktų nustatyta tvarka teikiamomis nemokamomis visuomenės švietimui, sociokultūrinei edukacijai, moksliniams tyrimams bei asmenybės ugdymui reikalingomis paslaugomis ir informacija užtikrinimas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

4. **Dokumentas** – bet koku būdu, forma ir laikmena pateikta saugoma ir naudojama informacija, įskaitant pritaikytą skaityti elektroninėmis priemonėmis: knyga, periodinis leidinys, rankraštis, natos, mikrokopijos, garsinis, regimasis, mišrus (garsinis regimasis), kartografinis, vaizdinis, elektroninis, skaitmeninis, aklųjų (Brailio) raštu išspausdintas ar kitu būdu informaciją pateikiantis dokumentas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

5. **Dokumentų fondas** – dokumentų, skirtų bibliotekos vartotojų informaciniais, mokslo, kultūriniais, edukaciniais, profesiniams, laisvalaikio ar kitiems poreikiams tenkinti, visuma.

6. **Tarpbibliotekinis abonementas** – dokumentų skolinimo, informacijos ir reprografijos paslaugos, kurias bendradarbiavimo pagrindu organizuoja bibliotekos.

7. **Vartotojas** – asmuo, šio įstatymo bei naudojimosi biblioteka taisyklių nustatyta tvarka įgijęs teisę naudotis bibliotekos paslaugomis.

8. **Viešoji biblioteka** – visiems vartotojams prieinama biblioteka, kaupianti ir sauganti universalų teritorijos (apskritis, savivaldybės), kurioje ji yra, bendruomenės poreikius tenkinantį dokumentų fondą, teikianti gyventojams informacijos ir viešosios interneto prieigos paslaugas, vykdanči kraštotyros, sociokultūrinės edukacijos, skaitymo skatinimo, informacinio raštingumo ir kitas su bibliotekų veikla susijusias neformaliojo švietimo programas ir projektus.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

ANTRASIS SKIRSNIS

BIBLIOTEKŲ VEIKLOS REGLAMENTAVIMAS, VALSTYBINIS VALDYMAS IR FINANSAVIMAS

3 straipsnis. Bibliotekų veiklos reglamentavimas

1. Bibliotekos vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, šiuo ir kitais įstatymais, steigimo dokumentais bei kitais teisės aktais.

2. Apie šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 3 punkte ir 3 dalies 2, 3, 4 ir 5 punktuose nurodytų bibliotekų steigimą, pertvarkymą ir pasibaigimą, filialo ar struktūrinio teritorinio padalinio steigimą arba veiklos nutraukimą bibliotekos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti arba valstybės ar savivaldybės, kaip viešosios įstaigos dalininkės (savininkės), turtines ir neturtines teises įgyvendinanti institucija ar jos valdymo organas informuoja Lietuvos Respublikos kultūros ministeriją (toliau – Kultūros ministerija).

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

3¹ straipsnis. Autorių teisių ir gretutinių teisių apsauga

Vadovaudamosi Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymu ir kitais teisės aktais, bibliotekos autorių teisių saugomus elektroninius, skaitmeninius dokumentus naudoja gavusios autorių teisių subjektų sutikimą, išskyrus Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme numatytas išimtis.

Papildyta straipsniu:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

4 straipsnis. Kultūros ministerijos kompetencija bibliotekų veiklos valdymo srityje

Kultūros ministerija atlieka bibliotekų valstybinio valdymo institucijos funkcijas:

1) nustato valstybės ar savivaldybių įsteigtų bibliotekų veiklos prioritetus, tvirtina ir koordinuoja juos įgyvendinančių veiksmų planų vykdymą;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIII-3108](#), 2020-06-25, paskelbta TAR 2020-07-09, i. k. 2020-15318

2) vykdo bibliotekų, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija, viešųjų paslaugų teikimo administravimą;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

3) *Neteko galios nuo 2014-01-01*

Straipsnio punkto naikinimas:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

4) rengia, derina ir teisės aktų nustatyta tvarka tvirtina bibliotekų veiklą reglamentuojančius dokumentus;

4¹) tvirtina bibliotekų, kurių vadovai yra valstybės biudžeto asignavimų valdytojai, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatyme, strateginius veiklos planus;

Papildyta straipsnio punktu:

Nr. [XIII-3108](#), 2020-06-25, paskelbta TAR 2020-07-09, i. k. 2020-15318

- 5) užsako ir finansuoja mokslinius tyrimus;
- 6) koordinuoja valstybės ar savivaldybių įsteigtų bibliotekų veiklą, jų dalyvavimą tarpvalstybinėse programose;
- 7) finansuoja apskričių ir savivaldybių viešųjų bibliotekų dokumentų įsigijimą;
- 8) gali finansuoti bibliotekas, vykdančias valstybės ar savivaldybių įsteigtų bibliotekų veiklos prioritetus įgyvendinančius veiksmų planus, neatsižvelgdama į jų teisinę formą ir statusą;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XI-775](#), 2010-04-22, *Žin.*, 2010, Nr. 53-2597 (2010-05-08), i. k. 1101010ISTA00XI-775

Nr. [XIII-3108](#), 2020-06-25, paskelbta TAR 2020-07-09, i. k. 2020-15318

9) tvirtina valstybės ar savivaldybių įsteigtų bibliotekų teikiamų mokamų paslaugų sąrašą ir nustato, kad tame sąrašė nesančias paslaugas šios bibliotekos teikia nemokamai;

10) kontroliuoja šio įstatymo ir kitų įstatymų, reglamentuojančių bibliotekų veiklą, administracinių aktų ir sprendimų įgyvendinimą (pavaldžių bibliotekų kontrolė, nepavaldžių bibliotekų priežiūra);

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

11) tvirtina bibliotekos statistinių ataskaitų formas;

12) rūpinasi bibliotekininkų kvalifikacijos kėlimu;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIII-2320](#), 2019-07-11, paskelbta TAR 2019-07-23, i. k. 2019-12115

13) leidžia teisės aktus, kuriais nustatomas privalomas Lietuvos standartų taikymas bibliotekų veikloje.

5 straipsnis. Lietuvos bibliotekų taryba

1. Bibliotekų taryba yra institucija, atliekanti eksperto ir konsultanto funkcijas, kai sprendžiami bibliotekų politikos formavimo ir įgyvendinimo klausimai.

2. Bibliotekų tarybos sudėtį ir jos nuostatus tvirtina kultūros ministras. Bibliotekų tarybos narių darbas apmokamas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijų narių darbo apmokėjimo įstatymo nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIII-1749](#), 2018-12-11, paskelbta TAR 2018-12-18, i. k. 2018-20723

6 straipsnis. Bibliotekų finansavimas ir lėšos

1. Nacionalinei bibliotekai išlaikyti skiriami valstybės biudžeto asignavimai. Jie nurodomi atskira eilute.

2. Valstybinės reikšmės bibliotekos ir apskričių viešosios bibliotekos finansuojamos iš valstybės biudžeto.

3. Savivaldybių viešosios bibliotekos finansuojamos iš savivaldybių biudžetų.

4. Lėšos dokumentams, išskyrus periodinių leidinių prenumeratą, įsigyti savivaldybių viešosioms bibliotekoms skiriamos iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų. Savivaldybių viešųjų bibliotekų periodinių leidinių prenumerata finansuojama iš savivaldybių biudžetų.

5. Mokslo ir studijų institucijų bei mokyklų bibliotekų veiklai lėšos atitinkamai skiriamos iš savininko, dalininko, savininko teises ir pareigas arba valstybės ar savivaldybės, kaip viešosios įstaigos dalininkės (savininkės), turtines ir neturtines teises įgyvendinančių institucijų arba (ir) valstybės biudžeto bei savivaldybių biudžetų lėšų.

6. Specialiosios ir kitos bibliotekos atitinkamai finansuojamos iš savininko, dalininko, savininko teises ir pareigas arba valstybės ar savivaldybės, kaip viešosios įstaigos dalininkės (savininkės), turtines ir neturtines teises įgyvendinančių institucijų lėšų.

7. Valstybės ar savivaldybių įsteigtų bibliotekų veiklos prioritetus įgyvendinantys veiksmai planai ir mokslinių tyrimų programos finansuojami iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų bei paramos teikėjų lėšų.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIII-3108](#), 2020-06-25, paskelbta TAR 2020-07-09, i. k. 2020-15318

8. Bibliotekų lėšų šaltiniai gali būti teikiamos mokamos paslaugos ir kitos teisėtai būdais įgytos lėšos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

6¹ straipsnis. Bibliotekų, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, vadovų darbo santykių reglamentavimo ypatumai

1. Bibliotekų, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, vadovai į darbą priimami konkurso būdu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

2. Lietuvos nacionalinės, apskričių, savivaldybių viešųjų ir valstybinės reikšmės bibliotekų (išskyrus Vilniaus universiteto biblioteką) vadovai į pareigas skiriami 5 metų kadencijai. Lietuvos nacionalinės bibliotekos vadovu tas pats asmuo gali būti skiriamas ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės. Apskričių, savivaldybių viešųjų ir valstybinės reikšmės bibliotekų vadovų kadencijų skaičius neribojamas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-1719](#), 2022-12-20, paskelbta TAR 2022-12-30, i. k. 2022-27564

3. Kvalifikacinius reikalavimus šio straipsnio 2 dalyje nurodytų bibliotekų vadovams nustato kultūros ministras.

4. Lietuvos nacionalinės, apskričių, savivaldybių viešųjų ir valstybinės reikšmės bibliotekų vadovai, taip pat pretenduojantys šias pareigas eiti asmenys turi būti nepriekaištingos reputacijos. Asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

1) yra pripažintas kaltu dėl tyčinio nusikaltimo padarymo ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą;

2) yra pripažintas kaltu dėl baudžiamojo nusižengimo valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams ar korupcinio pobūdžio baudžiamojo nusikaltimo padarymo ir nuo nuosprendžio įsiteisėjimo dienos nepraėjo 3 metai;

3) yra pripažintas kaltu dėl nusikaltimų, kuriais padaryta turtinė žala valstybei, ir turi neišnykusį ar nepanaikintą teistumą;

4) yra uždraustos organizacijos narys;

5) yra atleistas iš skiriamų arba renkamų pareigų dėl priesaikos ar pasižadėjimo sulaužymo, darbo pareigų pažeidimų ir nuo atleidimo iš pareigų dienos nepraėjo 3 metai;

6) piktnaudžiauja alkoholiu, psichotropinėmis, narkotinėmis ar kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis;

7) yra pripažintas šiurkščiai pažeidęs Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimus ir nuo pažeidimo paaikšėjimo dienos nepraėjo 3 metai;

8) yra pripažintas šiurkščiai pažeidęs kultūros ministro patvirtintas Kultūros įstaigų darbuotojų profesinės veiklos ir etikos taisyklės (toliau – Taisyklės) ir nuo pažeidimo paaikšėjimo dienos nepraėjo 3 metai. Taisyklių šiurkščiu pažeidimu laikomas du ir daugiau kartų per vienus metus kultūros įstaigos darbuotojo padarytas Taisyklių pažeidimas, kai toks pažeidimas žemina žmogaus orumą, diskredituoja kultūros įstaigos reputaciją.

TAR pastaba. 6¹ straipsnio 4 dalis netaikoma Lietuvos nacionalinės, apskričių, savivaldybių viešųjų ir valstybinės reikšmės bibliotekų vadovams, priimtiems į pareigas iki įstatymo Nr. XII-1316 įsigaliojimo (2018-07-01), jeigu Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo 6¹ straipsnio 4 dalyje numatytos sąlygos atsirado iki šio įstatymo įsigaliojimo.

5. Lietuvos nacionalinės, apskričių, savivaldybių viešųjų ir valstybinės reikšmės bibliotekų vadovams leidžiama dirbti kitą darbą ir už šį darbą gauti atlyginimą, jeigu tai:

- 1) nesukelia viešųjų ir privačių interesų konflikto;
- 2) nediskredituoja bibliotekos autoriteto.
6. Sprendimą dėl leidimo šio straipsnio 5 dalyje nurodytų bibliotekų vadovams dirbti kitą darbą ir už šį darbą gauti atlyginimą priima šių įstaigų vadovus į pareigas skiriančių institucijų vadovai jų nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XIII-1316](#), 2018-06-27, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10968

TREČIASIS SKIRSNIS BIBLIOTEKŲ SISTEMA

7 straipsnis. Bibliotekų sistema

1. Lietuvos bibliotekų sistemą sudaro:

- 1) Lietuvos nacionalinė biblioteka;
- 2) apskričių viešosios bibliotekos;
- 3) savivaldybių viešosios bibliotekos;
- 4) mokslo ir studijų institucijų bibliotekos;
- 5) mokyklų (išskyrus aukštąsias) bibliotekos;
- 6) specialiosios bibliotekos;
- 7) kitos bibliotekos.

2. Bibliotekos, kuriose sukauptas rašto ir kultūros paveldas, turi išskirtinę reikšmę mokslui, švietimui, kultūrai ir šalies ūkiui, yra valstybinės reikšmės bibliotekos. Pagal savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos patvirtintus nuostatus šios bibliotekos atlieka atitinkamos srities bibliotekų veiklos koordinavimo ir metodinės pagalbos funkcijas ir vykdo kultūrinės plėtros per mokslinius tyrimus veiklą. Valstybinės reikšmės bibliotekos statusas suteikiamas ir atšaukiamas šiuo įstatymu.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

3. Valstybinės reikšmės bibliotekos yra:

- 1) Lietuvos audiosensorinė biblioteka;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIV-1719](#), 2022-12-20, paskelbta TAR 2022-12-30, i. k. 2022-27564

- 2) Lietuvos medicinos biblioteka;
- 3) Lietuvos mokslų akademijos biblioteka;
- 4) *Neteko galios nuo 2018-01-01*

Straipsnio punkto naikinimas:

Nr. [XIII-676](#), 2017-10-12, paskelbta TAR 2017-10-23, i. k. 2017-16706

- 5) Vilniaus universiteto biblioteka.

8 straipsnis. Lietuvos nacionalinė biblioteka

1. Lietuvos nacionalinė biblioteka yra Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau – Nacionalinė biblioteka) – pagrindinė visiems vartotojams prieinama mokslinė Lietuvos Respublikos biblioteka.

2. Nacionalinė biblioteka yra biudžetinė įstaiga.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

3. Nacionalinės bibliotekos savininkė yra valstybė. Nacionalinę biblioteką teisės aktu nustatyta tvarka steigia Vyriausybė nutarimu, savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

4. Nacionalinės bibliotekos nuostatus tvirtina savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

5. Nacionalinė biblioteka atlieka šias funkcijas:

1) kaupia ir saugo Lietuvoje ir užsienyje publikuotus lituanistinius dokumentus, vykdo bibliografinę apskaitą;

2) kaupia ir saugo šalies mokslui, švietimui, kultūrai ir ūkiui reikalingus Lietuvos ir užsienio šalių dokumentus;

3) kaupia ir saugo nacionalinį publikuotų dokumentų archyvinį fondą;

4) atlieka šalies universalus tarpžinybinio depozitoriumo funkcijas;

5) rengia ir leidžia Lietuvos valstybinę einamąją ir nacionalinę retrospektyviąją bibliografiją, įvairių mokslo sričių bibliografines rodykles, sudaro suvestinius katalogus ir duomenų bazines;

6) atlieka Lietuvoje publikuotų dokumentų tarptautinę standartinę numeraciją (ISBN, ISSN, ISMN);

7) kontroliuoja privalomųjų nemokamų dokumentų egzempliorių pateikimą nacionaliniam publikuotų dokumentų archyviniam fondui ir bibliotekoms;

8) dalyvauja rengiant bibliotekų, dokumentavimo ir informacijos, bibliografavimo ir referavimo, archyvų ir dokumentų, informacijos mokslų ir leidybos sričių Lietuvos ir tarptautinių standartų projektus, nustatyta tvarka rengia ir teikia kultūros ministrui tvirtinti teisės aktų projektus, nustatančius privalomą šių sričių Lietuvos standartų taikymą bibliotekų veikloje, ir kontroliuoja, kaip taikomi Lietuvos standartai;

9) atlieka Lietuvoje publikuotų dokumentų statistinę apskaitą;

10) aptarnauja vartotojus;

11) atlieka parlamentinės bibliotekos funkciją: tenkina Seimo ir Vyriausybės, kitų valstybės valdžios, valdymo institucijų ar jų valstybės tarnautojų, atliekančių tarnybines funkcijas, informacines reikmes, kaupia ir tvarko tam reikiamus dokumentus bei kitą informaciją;

12) atlieka šalies ir tarptautinio tarpbibliotekinio abonemento centro funkcijas;

13) teikia metodinę pagalbą Lietuvos bibliotekoms;

14) kaupia ir analizuoja Lietuvos bibliotekų veiklos statistinius duomenis;

15) kuria ir diegia Lietuvos integralią bibliotekų informacijos sistemą (LIBIS);

16) atlieka kitas nuostatuose apibrėžtas funkcijas.

6. Nacionalinė biblioteka gali atlikti mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-1719](#), 2022-12-20, paskelbta TAR 2022-12-30, i. k. 2022-27564

8¹ straipsnis. Lietuvos audiosensorinė biblioteka

1. Lietuvos audiosensorinė biblioteka yra biudžetinė įstaiga. Jos savininkė yra valstybė, jos savininko teisės ir pareigos įgyvendina Kultūros ministerija.

2. Lietuvos audiosensorinė biblioteka atlieka šias funkcijas:

1) aptarnauja asmenis, negalinčius skaityti įprasto spausdinto teksto;

2) kaupia ir saugo tradicinių tiflotyrinių, prieinamumo bei įtraukties tematikos, skaitmeninių dokumentų ir dokumentų prieinamais formatais fondą;

3) vykdo informacijos išteklių prieinamais formatais leidybinę veiklą ir pritaiko bei adaptuoja išleistus ar viešai paskelbtus leidinius;

4) vykdo tarptautinį keitimąsi kūrinių ar kitų objektų prieinamos formos kopijomis;

5) kuria ir diegia Elektroninių leidinių valdymo informacinę sistemą (ELVIS);

6) teikia metodinę pagalbą leidėjams, rinkos priežiūros institucijoms, rengia gaires, rekomendacijas ir kitus dokumentus, padedančius įgyvendinti įtraukios leidybos principus, užtikrinant skaitmeninių leidinių prieinamumo reikalavimus;

7) atlieka aklujų (Brailio) rašto naudojimo leidyboje stebėseną ir kontrolę;

8) vykdo skaitmeninio ir medijų raštingumo ugdymo, kultūrinės edukacijos ir kitas neformalaus švietimo veiklas;

9) atlieka asmenų, negalinčių skaityti įprasto spausdinto teksto, aptarnavimo metodinio centro funkcijas;

10) atlieka kitas teisės aktuose ir savo nuostatuose nustatytas funkcijas.

3. Lietuvos audiosensorinė biblioteka gali atlikti mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą.

Papildyta straipsniu:

Nr. [XIV-1719](#), 2022-12-20, paskelbta TAR 2022-12-30, i. k. 2022-27564

9 straipsnis. Apskritis viešoji biblioteka

1. Apskritis viešoji biblioteka yra biudžetinė įstaiga. Jos savininkė yra valstybė, jos savininko teises ir pareigas įgyvendina Kultūros ministerija. Kultūros ministerija nustato apskričių viešųjų bibliotekų veiklos teritoriją apskrityse (toliau – nustatyta teritorija), suderinusi su šioje teritorijoje veikiančių savivaldybių tarybomis.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

2. Apskritis viešoji biblioteka yra nustatytoje teritorijoje veikiančių bibliotekų veiklos tyrimo, koordinavimo, metodinės pagalbos, bibliotekinių kvalifikacijos kėlimo, tarpbibliotekinio skolinimo paslaugų, bibliografijos, kraštotyros ir informacijos centras, kuris užtikrina valstybės ar savivaldybių įsteigtų bibliotekų veiklos prioritetus įgyvendinančių veiksmų planų vykdymą, aptarnauja vartotojus, suteikia galimybių tenkinti kultūros, savišvietos ir švietimo poreikius, ugdyti etnografinių regionų tradicijas, didinti kultūros ir meno paslaugų sklaidą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIII-3108](#), 2020-06-25, paskelbta TAR 2020-07-09, i. k. 2020-15318

3. Apskritis viešoji biblioteka gali atlikti mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-1719](#), 2022-12-20, paskelbta TAR 2022-12-30, i. k. 2022-27564

4. Apskritis viešoji biblioteka kaupia ir saugo nustatytos teritorijos poreikius tenkinantį universalų dokumentų fondą, dalyvauja sudarant Lietuvos bibliotekų fondą ir kuriant bibliotekų informacijos sistemą.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

5. Apskritis viešoji biblioteka, vadovaudamasi savininko teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos ir savivaldybės sutartimi, gali atlikti savivaldybės viešosios bibliotekos funkcijas.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

6. Apskritis viešoji biblioteka gali vykdyti Kultūros ministerijos nustatytas nacionalinio lygmens bibliotekų veiklos funkcijas.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-775](#), 2010-04-22, Žin., 2010, Nr. 53-2597 (2010-05-08), i. k. 1101010ISTA00XI-775

10 straipsnis. Savivaldybės viešoji biblioteka

1. Savivaldybės viešoji biblioteka yra biudžetinė įstaiga. Jos savininkė yra savivaldybė.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

2. Savivaldybės viešoji biblioteka kaupia ir saugo savivaldybės poreikius tenkinantį universalų dokumentų fondą, aptarnauja vartotojus, dalyvauja formuojant Lietuvos bibliotekų fondą ir kuriant bibliotekų informacijos sistemą.

3. Savivaldybės viešoji biblioteka gali atlikti mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIV-1719](#), 2022-12-20, paskelbta TAR 2022-12-30, i. k. 2022-27564

4. Kiekvienoje savivaldybėje turi būti įsteigta savivaldybės viešoji biblioteka, išskyrus šio įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 7 dalyje nustatytus atvejus.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

5. Gali būti steigiami savivaldybės viešosios bibliotekos filialai ir įkuriami struktūriniai teritoriniai padaliniai (toliau – teritoriniai padaliniai) miesto mikrorajonuose, miesteliuose ir (arba) kaimuose, taip pat teritoriniai padaliniai, aptarnaujantys vaikus ar kitas vartotojų grupes, ir mobiliosios bibliotekos.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-775](#), 2010-04-22, Žin., 2010, Nr. 53-2597 (2010-05-08), i. k. 1101010ISTA00XI-775

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

6. Kad būtų užtikrintas bibliotekos paslaugų prieinamumas savivaldybės teritorijos gyventojams, steigiami savivaldybės viešosios bibliotekos filialai:

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

1) miestuose (filialai paprastai steigiami vidutiniškai 20–30 tūkst. gyventojų);

2) miesteliuose ir kaimuose (vienas bibliotekos filialas paprastai steigiamas vidutiniškai 700–800 gyventojų).

7. Savivaldybės viešosios bibliotekos filialų skaičių ir jų išdėstymą, atsižvelgiant į vietos sąlygas, nustato savivaldybės taryba.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

8. Mieste, kuriame yra miesto ir rajono savivaldybių bibliotekos, miesto ir rajono savivaldybių susitarimu gali būti viena biblioteka, aptarnaujanti miesto ir rajono gyventojus. Ši biblioteka finansuojama iš miesto ir rajono savivaldybių biudžetų lėšų.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

9. Savivaldybės viešoji biblioteka savivaldybės tarybos sprendimu gali aptarnauti bendrojo ugdymo mokyklą. Tokiu atveju savivaldybės viešoji biblioteka ir bendrojo ugdymo mokykla sudaro jungtinės veiklos (asociacijos) sutartį.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

10. Savivaldybės viešoji biblioteka savo veiklos nuostatų nustatyta tvarka teikia metodinę pagalbą savivaldybės teritorijoje esančioms bibliotekoms.

Straipsnio dalies numeracijos pakeitimas:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

11 straipsnis. Mokslo ir studijų institucijos biblioteka

1. Mokslinių tyrimų institutai gali vykdyti bibliotekų veiklą. Jie kaupia ir saugo dokumentų fondą, kuris tenkina mokslinių tyrimų instituto poreikius naudotis dokumentais ir informacija, aptarnauja vartotojus ir dalyvauja sudarant Lietuvos bibliotekų fondą bei kuriant bibliotekų informacijos sistemą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

2. Aukštosios mokyklos gali vykdyti bibliotekų veiklą. Jos kaupia ir saugo dokumentų fondą, garantuojantį galimybę mokyklai įgyvendinti mokslo ir studijų tikslus, tobulinti dėstytojų kvalifikaciją, aptarnauja vartotojus ir dalyvauja formuojant Lietuvos bibliotekų fondą bei kuriant bibliotekų informacijos sistemą.

3. Valstybinėje aukštojoje mokykloje turi veikti biblioteka.

12 straipsnis. Mokyklos (išskyrus aukštosios) biblioteka

1. Mokyklos (išskyrus aukštąsias) gali vykdyti bibliotekų veiklą. Mokyklos (išskyrus aukštosios) biblioteka yra šios mokyklos struktūrinis padalinys, joje aptarnaujama mokyklos bendruomenė.

2. Valstybinėje ir savivaldybės mokykloje (išskyrus aukštąsias) turi veikti mokyklos biblioteka arba mokyklos savininkų teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija bibliotekų veiklos vykdymą užtikrina šio įstatymo 10 straipsnio 9 dalyje nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

3. Apskričių ir savivaldybių viešosios bibliotekos teikia metodinę pagalbą mokyklų (išskyrus aukštųjų) bibliotekoms.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, *Žin.*, 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289

13 straipsnis. Specialioji biblioteka

1. Specialioji biblioteka gali veikti kaip biudžetinė įstaiga ar kitos teisinės formos viešasis juridinis asmuo arba juridinio asmens, turinčio teisę vykdyti bibliotekų veiklą, struktūrinis padalinys. Ji kaupia ir saugo specializuotą Lietuvoje bei užsienyje publikuotų dokumentų fondą, aptarnauja vartotojus, dalyvauja formuojant Lietuvos bibliotekų fondą ir kuriant bibliotekų informacijos sistemą.

2. Specialioji biblioteka ir jos teikiamos paslaugos skirtos tenkinti bibliotekos steigimo dokumentuose nustatytų vartotojų poreikius naudotis dokumentais bei informacija.

14 straipsnis. Kitos bibliotekos

Kitos bibliotekos – bibliotekų veikla užsiimantys viešieji ar privatūs juridiniai asmenys, nenurodyti šio įstatymo 8–13 straipsniuose.

15 straipsnis. Valstybės ar savivaldybių įsteigtų bibliotekų perkėlimas iš užimamų patalpų

Valstybės ar savivaldybių įsteigtas bibliotekas galima perkelti iš užimamų patalpų tik į geresnes, bibliotekų veiklai vykdyti tinkamas, patalpas.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

LIETUVOS BIBLIOTEKŲ FONDAS IR JO APSAUGA

16 straipsnis. Lietuvos bibliotekų fondas

1. Vienodais organizaciniais principais sudaryta ir bendros informacinės sistemos pagrindu sujungta bibliotekų dokumentų fondų visuma sudaro Lietuvos bibliotekų fondą.
2. Lietuvos bibliotekų fondo struktūrą, formavimo principus, bibliotekų teises ir pareigas formuojant šį fondą ir juo naudojantis reglamentuoja kultūros ministro patvirtinti Lietuvos bibliotekų fondo nuostatai ir kiti teisės aktai, kuriais patvirtintas privalomas atitinkamų Lietuvos standartų taikymas.
3. Tarptautinių organizacijų depozitiniai fondai yra neatskiriama Lietuvos bibliotekų fondo dalis. Tarptautinių organizacijų depozitinių fondų komplektavimo, saugojimo ir naudojimo tvarką nustato šių organizacijų ir bibliotekų tarpusavio sutartys.
4. Kiekviena valstybės ar savivaldybės įsteigta biblioteka privalo panaudoti visas Lietuvos bibliotekų fondo galimybes vartotojo poreikiams tenkinti.

17 straipsnis. Lietuvos bibliotekų fondo struktūra

1. Lietuvos bibliotekų fondą sudaro: bibliotekų pagrindiniai fondai, depozitiniai fondai, mainų fondai, atsarginiai fondai, senų, retų ir ypač vertingų knygų ir rankraščių fondai, nacionalinis publikuotų dokumentų archyvinis fondas.
2. Pagrindiniai fondai yra sudaromi bibliotekos vartotojams aptarnauti ir turi atitikti bibliotekos veiklos tikslą bei vartotojų poreikius.
3. Depozitiniai fondai yra sudaromi iš retai vartotojų naudojamų, bet nepraradusių savo kultūrinės, mokslinės ir istorinės vertės dokumentų, siekiant optimaliai panaudoti bibliotekų saugyklas ir sumažinti saugojimo išlaidas. Depozitinis fondas yra saugomas Nacionalinėje bibliotekoje, išskyrus Lietuvos audiosensorinėje bibliotekoje saugomus dokumentus aklųjų (Brailio) raštu, specialiai silpnaregiams išspausdintus didesniu šriftu, ir garsinius dokumentus.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XIII-676](#), 2017-10-12, paskelbta TAR 2017-10-23, i. k. 2017-16706

Nr. [XIV-1719](#), 2022-12-20, paskelbta TAR 2022-12-30, i. k. 2022-27564

4. Mainų fonduose kaupiami dubletai, neprofiliniai ir specialiai įsigyti keistis su kitomis bibliotekomis bei informacijos įstaigomis dokumentai.
5. Atsarginiai fondai yra sudaromi iš dubletų ir laikinai neaktualių dokumentų egzempliorių. Šie fondai yra skirti bibliotekų fondams papildyti bei atnaujinti.
6. Senų, retų ir ypač vertingų spaudinių bei rankraščių fondai sudaromi iš rankraščių ir jiems prilygstančių dokumentų, autorizuotų ir neautorizuotų mašinraščių, spaudinių korektūrinių egzempliorių, fotografijų, brėžinių ir senų bei ypač vertingų spaudinių.
7. Nacionalinis publikuotų dokumentų archyvinis fondas yra kaupiamas iš Vyriausybės nustatyta tvarka viešosios informacijos rengėjų pateikiamų dviejų nemokamų privalomųjų publikuotų dokumentų egzempliorių, siekiant juos išsaugoti kaip kultūros paveldą.

18 straipsnis. Lietuvos bibliotekų fondo komplektavimas

Lietuvos bibliotekų fondas yra komplektuojamas iš Vyriausybės nustatyta tvarka viešosios informacijos rengėjų pateikiamų nemokamų privalomųjų egzempliorių, iš fizinių bei juridinių asmenų įsigyjamų dokumentų, keičiantis dokumentais su Lietuvos ir užsienio bibliotekomis bei informacijos įstaigomis, iš dovanotų, gautų kaip palikimas ar kitais teisėtais būdais įsigytų dokumentų.

19 straipsnis. Lietuvos bibliotekų fondo apsauga

1. Lietuvos bibliotekų fondo saugojimo sąlygas ir apskaitos tvarką reglamentuoja kultūros ministro patvirtinti Bibliotekų fondo apsaugos nuostatai.

2. Naudojimosi biblioteka taisyklės tvirtina juridinio asmens, vykdančio bibliotekų veiklą, valdymo organas.

3. Bibliotekos vartotojai privalo laikytis naudojimosi biblioteka taisyklių ir saugoti naudojamus dokumentus. Bibliotekos vartotojai, praradę dokumentus iš bibliotekos fondų arba juos nepataisomai sugadinę, privalo juos pakeisti tokiais pat arba bibliotekos pripažintais lygiaverčiais, o jei pakeisti neįmanoma, – atlyginti padarytą žalą įstatymų nustatyta tvarka. Naudojimosi biblioteka taisyklėse turi būti nustatyta dokumentų pripažinimo lygiaverčiais prarastiems ar nepataisomai sugadintiems dokumentams tvarka.

4. Už bibliotekos dokumentų negrąžinimą per nurodytą terminą atlyginama naudojimosi biblioteka taisyklėse nustatyta tvarka.

5. Naudojimosi biblioteka taisyklėse gali būti nustatyta, kad vartotojams, turintiems laikinąjį pažymėjimą, dokumentai išduodami į namus už užstatą, kurio dydis, grąžinimo tvarka ir terminai nustatomi šiose taisyklėse.

6. Bibliotekų darbuotojai, dėl kurių kaltės dingo, buvo pagrobti, sunaikinti arba sugadinti bibliotekos dokumentai, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

7. Rankraščiai ir seni bei ypač vertingi dokumentai gali būti restauruojami bibliotekose, kurių nuostatuose numatyta restauravimo funkcija, bei kitose institucijose, kuriose dirba atestuoti restauratoriai (asmenys, Lietuvos Respublikoje arba užsienyje įgiję restauratoriaus profesinę kvalifikaciją, turintys Lietuvos Respublikos kultūros ministro pripažintą arba užsienyje įgytą ir nustatyta tvarka pripažintą restauratoriaus kvalifikaciją), taip pat atestuotų restauratorių vadovaujami asmenys.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [VIII-1681](#), 2000-05-16, Žin., 2000, Nr. 43-1223 (2000-05-26), i. k. 1001010ISTAIII-1681
Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo 16 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymas

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [IX-2378](#), 2004-07-15, Žin., 2004, Nr. 120-4431 (2004-08-03), i. k. 1041010ISTA0IX-2378
Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo pakeitimo įstatymas

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XI-775](#), 2010-04-22, Žin., 2010, Nr. 53-2597 (2010-05-08), i. k. 1101010ISTA00XI-775
Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo 4, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymas

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XII-752](#), 2013-12-23, Žin., 2013, Nr. 141-7113 (2013-12-31); paskelbta TAR 2013-12-31, i. k. 2013-00289
Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir Įstatymo papildymo 3-1, 6-1 straipsniais ĮSTATYMAS

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas
Nr. [XIII-676](#), 2017-10-12, paskelbta TAR 2017-10-23, i. k. 2017-16706

Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo Nr. I-920 7 ir 17 straipsnių pakeitimo įstatymas

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIII-1316](#), 2018-06-27, paskelbta TAR 2018-06-30, i. k. 2018-10968

Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo Nr. I-920 6-1 straipsnio pakeitimo įstatymas

7.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIII-1749](#), 2018-12-11, paskelbta TAR 2018-12-18, i. k. 2018-20723

Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo Nr. I-920 5 straipsnio pakeitimo įstatymas

8.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIII-2320](#), 2019-07-11, paskelbta TAR 2019-07-23, i. k. 2019-12115

Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo Nr. I-920 4 straipsnio pakeitimo įstatymas

9.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIII-3108](#), 2020-06-25, paskelbta TAR 2020-07-09, i. k. 2020-15318

Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo Nr. I-920 4, 6 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymas

10.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIV-1719](#), 2022-12-20, paskelbta TAR 2022-12-30, i. k. 2022-27564

Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymo Nr. I-920 6-1, 7, 8, 9, 10, 17 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 8-1 straipsniu įstatymas